Blákrossheimið

Ársfrágreiðing 2014

Við Pætursḥús 2
FR – 655 Nes
www.blakross.fo
t-post:blakrossheimid@blakross.fo

Innihald

Innihald 2
Um stovnin 3
Nevndin 3
Starvsfólk 3
Játtan 3
Rakstur 3
Samstarv 4
Viðgerð á Blákrossheiminum 4
Eftirviðgerð 5
Viðgerð – býtt eftir slagi 5
Viðgerð - býtt eftir aldri 6
Ung í viðgerð 7
Viðgerð - býtt eftir kyni 7
Viðgerð - býtt eftir hvussu ofta fólk hava verið í viðgerð 8
Ambulant viðgerð 9
Familjuráðgeving 10
Ymisk hagtøl frá Blákrossheiminum 11
Framtíðarútlit 12

Um stovnin

Blákrossheimið varð sett á stovn av Bláa Krossi Føroya í 1984. Pláss var fyri fimm búfólkum. Virksemið varð víðkað til 15 búfólk í 1987. Føroya Landsstýri hevur stuðlað rakstrinum øll árini. Frá og við 2003 varð hetta broytt til, at Landsstýrið letur játtan á Fíggjarlógini til rakstur av Blákrossheiminum. Í sambandi við umleggingar av viðgerðini hevur Blákrossheimið í dag 12 pláss, umframt ambulanta viðgerð. Í sept. 2014 varð virksemið hjá Blákrossheiminum flutt úr Tórshavn inn á Nes í Eysturoy.

Nevndin

Nevndin fyri Blákrossheimið er mannað við trimum umboðum: formanni, næstformanni og skrivara.

Aðalskrivari í Bláa Krossi Føroya, Frants Jensen er formaður. Løgtingsmaður, Alfred Olsen er næstformaður og lærari, Anna Hentze, er skrivari.

Starvsfólk

Tað eru 9,5 fulltíðarstørv á Blákrossheiminum. Talan er um leiðara, deildarsjúkrarøktarfrøðing, sálarfrøðing, sálarviðgerða, rúsevnisviðgerða, familjuráðgeva og onnur starvsfólk. Eisini eru lækni og prestur fast knýttir at viðgerðini, men eru hesir ikki taldir við í uppgerðini av fulltíðarstarvsfólkum.

Játtan

Á fíggjarlógini fyri 2014 fekk Blákrossheimið hækkað rakstrarjáttan áljóðandi kr. 5.684 tkr. Raksturin av Blákrossheiminum varð 84.858 kr. dýrari enn játtaða upphæddin á fíggjarlógini fyri 2014. Hetta er mest orsaka av, at alt virksemið er flutt í nýggj hølir á Nesi, Eysturoy.

Rakstur

Ein støðugur trupulleiki, sum Blákrossheimið stríðist við, er, at alt størri partur av játtanini, orsaka av sáttmálabundnum lønarhækkingum, fer til lønir og tessvegna verður minni til aðrar útreiðslur.

Niðanfyri sæst lutfalsliga prosentbýtið millum lønir og annan rakstur seinastu tíggju árini.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Lønir	71%	73%	72%	73%	73,4%	76,8%	72%	73%	75%	68%
Aðrar. útr.	29%	27%	28%	27%	26,6%	23,2%	28%	27%	25%	32%

Sum sæst á talvuni, so er ein munur millum lønir og rakstur í mun til undanfarin ár, hetta er vegna flyting og tí at heimið av somu orsøk varð stongt í 9 vikur í summar. Hesin munur verður javnaður út aftur komandi ár.

Samstarv

Blákrossheimið hevur eitt gott og umfatandi samstarv við partar, sum á ymiskum økjum hava við brúkararnar at gera. Eitt nú er samstarv við Kriminalforsorgina í sambandi við rúsdrekkakoyring og aðrar dómar, har fólk verða dømd at vera edrú. Blákrossheimið bjóðar viðgerð í arrestini, og varð hetta tilboðið nýtt í 2012, men ikki í 2013 og 2014.

Eisini er samstarv við kommunalar sosialar myndugleikar, tá ið talan er um barnaverndarmál. Viðmerkjast skal, at samstarvið við barnaverndirnar kring landið er økt.

Viðgerð á Blákrossheiminum

Viðgerðin á Blákrossheiminum er skipað sum heildarviðgerð, og inniheldur hendan avrúsing, døgn- og eftirviðgerð. Hetta er høvuðsvirksemið hjá stovninum. Umframt hetta hevur Blákrossheimið, sum liður í viðgerðini, tilboð um ambulanta viðgerð og familjuráðgeving.

Viðgerðin á Blákrossheiminum hevur til endamáls at arbeiða fram ímóti fullkomnum fráhald frá rúsevnum, t.e. at vit viðgera fólk, ið hava mist tamarhaldið á nýtsluni. Hetta gera vit við í fyrstu atløgu at avrúsa, samstundis sum vit arbeiða í bólkum við m.a. motivatión, rúsfunktión, broytingarætlan og upplýsing. Í aðru atløgu fylgja brúkararnir viðgerðarætlan, sum verður gjøgnumførd við arbeiði í bólkum og einasamtalum, har vit seta fokus á tað, hin einstaki hevur brúk fyri. Mátin vit arbeiða uppá er sosialpedagogisk og psykologisk viðgerð, og nýta vit t. d. eg-styrkjandi-, ACT- og kognitivaviðgerð.

Eftirviðgerð

Síðan 2011 eru vit miðvíst byrjað at arbeiða meira við heildarviðgerð, soleiðis at skilja, at fólk, eftir at tey hava verið í viðgerð, arbeiða víðari í skipaðum bólkum í eftirviðgerð, upp til tvey ár. Tá møguleiki er fyri at arbeiða víðari í bólki, er lættari at halda seg til upprunaligu avgerðina um at broyta lívsførslu og liva tað góða lívi uttan rúsandi evnir.

Eftirviðgerðartilboðið er í trimum pørtum. Í fyrsta parti kunnu fólk koma aftur tveir til trýggjar ferðir um mánan í 6 mánar, har tey m.a. arbeiða í einum skipaðum bólki saman við sálarviðgerða. Í næsta parti, eftir umleið hálvt ár frá fyrsta parti, verða tey boðin til eftiviðgerðarskeið, hetta er bólkur, sum er eitt kvøld um vikuna, í 15 vikur saman við sálarfrøðingi. Í triðja parti hava øll, sum hava verið í viðgerð møguleika at koma á vikuligan eftirviðgerðar fund. Í Tórshavn er eftirviðgerðarfundur í Skjólinum, Kongagøta 8, kl. 19:00 til 20:00 hvørt hóskvøld, í Eysturoy er hann á Blákrossheiminum, við Pæturshús 2 á Nesi mánakvøld somu tíð.

Í sambandi við effektkanningina, umtala í brotinum um framtíðarútlit niðanfyri, seta vit okkum í samband við búfólkini, sum hava verið í fulla viðgerð 3 hvønn mðr.

Viðgerð – býtt eftir slagi

Tá talan eru um hvat slag av rúsandi evnum fólk gerast bundin at, er ein munandi broyting farin fram tey seinastu árini. Tó so alkohol er framvegis nógv tann stórsti trupulleikin.
Okkara tøl vísa, at fólk, sum eru bundin at ymiskum rúsandi evnum, eisini eru bundin at alkohol. 69% av teimum, sum vóru í viðgerð í 2014, høvdu trupulleikar av alkohol, í mun til 63% í 2013.
Hini 31% umboða tey, hvar alkohol var blandað saman við øðrum rúsevnum. Í 2013 var hetta talið 37%.

Bundni av alkohol og tablettum hevur verið svingandi seinastu árini. Í 2013 vóru 13% av viðgerðunum fyri hetta slagið av bundni og í 2014 lækkar tað niður í 9%. Størstu sveiggini eru í bólkinum alkohol, tablettir, hash og narkotisk evni. Í 2013 var hetta 12% av viðgerðunum og er hetta í 2014 hækkað upp í 15%. Møguliga kann hettar koma av, at narkotisk evnir eru lættari at fáa fatur á og møguliga er ein økt tilgongd av hesum evnum í Føroyum.

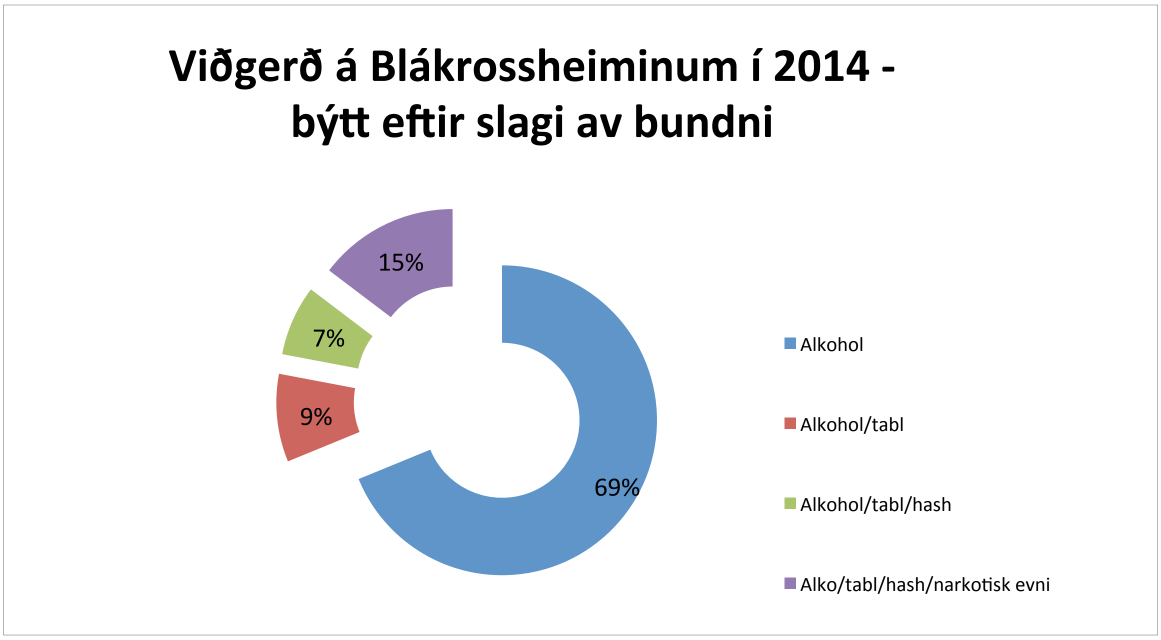

Sum áður sagt, so vísa royndir frá innleggingum á Blákrossheiminum, at næstan eingin ”bara” nýtir t.d. hash ella onnur narkotisk evni í Føroyum. Ein grund til, at næstan eingin nýtir eitt einstakt evni, er møguliga, at tilgongdin av rúsevnum er óstøðug. Hetta, at næstan eingin heldur seg til eitt einstakt evni, er møguliga eitt serføroyskt fyribrigdi í mun til tey londini, vit samanbera okkum við, og hetta kann vera orsakað av avmarkaðari tilgongd av rúsevnum.

Á Blákrossheiminum hava vit sæð eina gongd, sum tykist at hava stabiliserað seg, har ein størri partur av viðgerðunum er fyri misnýtslu av hashi og/ella narkotiskum evnum saman við alkoholi og tablettum. Henda gongd eigur at vera tikin í størsta álvara.

Viðgerð - býtt eftir aldri

Tey flestu, sum leita sær hjálp fyri bundni á Blákrossheiminum eru í aldrinum 30-60 ár, og hevur hetta verið soleiðis nógv tey seinastu árini. Í 2014 vóru 80% av teimum, ið leitaðu sær hjálp, í hesum aldursbólki. Hetta er ein vøkstur í mun til 2013, tá ið hesi taldu 71% av viðskiftafólkunum. Miðalaldurin á teimum, sum vóru í viðgerð í 2014 var 47 ár. Seinastu árini hevur hann ligið millum 43 og 48 ár.

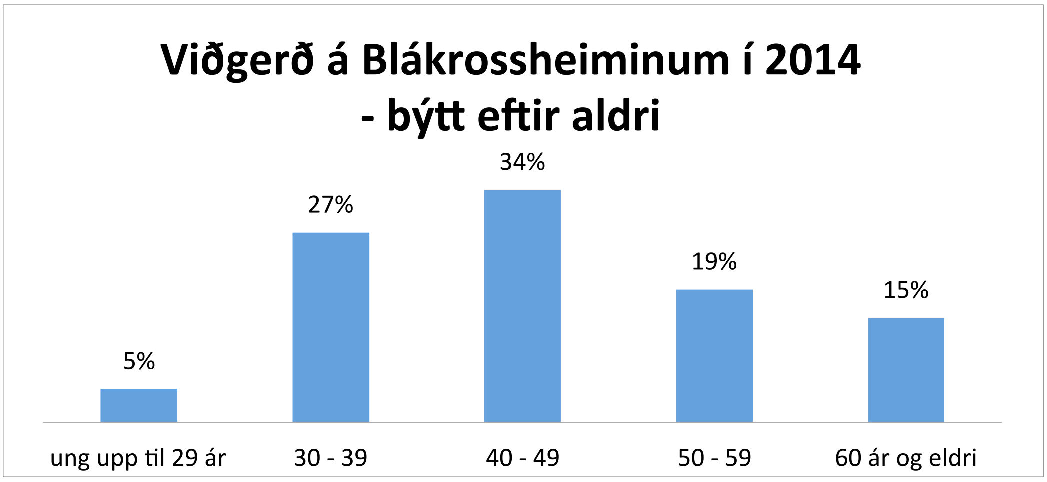

Ung í viðgerð

Í 2014 vóru 7 fólk millum 18 og 30 ár í viðgerð, í mun 12 fólk í 2013, og er hetta ein minking, men tó ein øking frá 2006, tá einans 4 fólk í hesum aldursbólki vóru í viðgerð.

Tey ungu nýta í størri mun sterkaru rúsevnini, sum t.d. hash, amfetamin, kokain, heroin og onnur narkotisk evnir saman við rúsdrekka. Hetta ger, at tað aloftast er truplari at fáast við, og tekur longri tíð at viðgera. Tey ungu kenna seg rímiliga væl á Blákrossheiminum, men tað kann tó verða trupult hjá teimum at vera saman við "gomlum" rúsdrekkamisnýtarum. Av hesi orsøk eru tað nøkur, sum fáa tilboð um ambulanta viðgerð, tí vit vita, at døgntilboðið ikki altíð er nøktandi fyri tey. Ynskiligt hevði tí verið, um eitt serstakt viðgerðartilboð var fyri ung, og hava vit eisini gjørt vart við hetta hjá Heilsumálaráðnum og Almannamálaráðnum.

Umráðandi er eisini, at tey ungu koma í viðgerð skjótast gjørligt, áðrenn trupulleikin verður ov stórur og veruliga fær fastatøkur á teimum. Besta loysnin er kortini at gera meira við upplýsing og fyribyrging millum børn og ung. Lættari er at fyribyrgja enn at hjálpa.

Viðgerð - býtt eftir kyni

Býtið millum kynini vísir, at størsti parturin av teimum, ið leita sær hjálp á Blákrossheiminum eru menn. Hyggja vit at tølunum fyri øll tey, ið hava verið í samband við stovnin, bæði sum innlegging og ambulant, síggja vit, at millum 2006 og 2012 hava menninir verið millum 72% og 86% av hesum. Í 2013 telja menninir 80% og er talið støðugt í 2014.

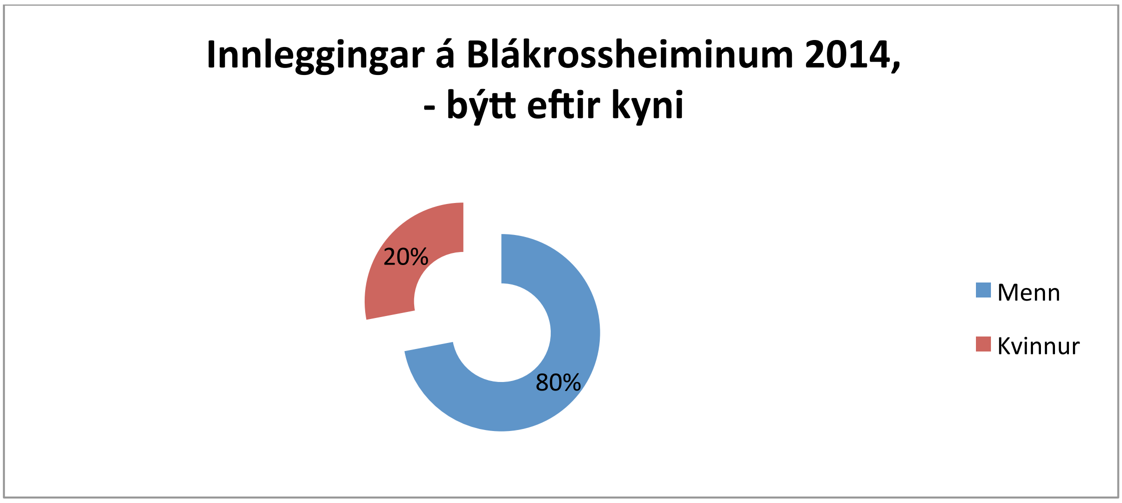

Tá ið talan er um hjálp til familjur, er býtið millum kynini annarleiðis. Av hesum vóru í 2014 63% kvinnur og 36% menn.

Viðgerð - býtt eftir hvussu ofta fólk hava verið í viðgerð

Tá ið alt er tikið við, eru 155 fólk skrásett, at hava fingið viðgerð í fjør, og er hetta nakað minni enn í 2013, tá 179 vóru. Av hesum 155 vóru 40 persónar í ambulantari rúsviðgerð, og 6 persónar í viðgerð sum avvarðandi í ambulantari viðgerð. Innleggingarnar vóru 109 í tali. Miðaltalið fyri, hvussu nógv fólk vóru inni pr. dag í 2014, var 11 fólk, og er hetta nakað meira enn árið fyri, tá miðaltalið var 10,2. Í mun til undanfarnu árini er talið støðugt, hettar tí at Blákrossheimið frá 2011 hevur lagt meira dent á ambulanta viðgerð í mun til hini árini tá talið var áleið 14. Miðal innleggingartíðin í 2014 var 30,4 dagar. Í 2004 var innleggingartíðin 18 dagar í miðal, og í árunum 2007-2013 var hon millum 23 og 33 dagar í miðal. Hendan gongdin er í tráð við ætlan okkara at tryggja eina betri viðgerð. Hugsanin er, at ein haldgóð viðgerð krevur longri tíð. Harafturat krevja tey, ið nýta sterkari rúsevni, longri tíð í viðgerð.

Tølini fyri undanfarna ár vísa, at rættiliga fáir persónar koma afturvendandi í viðgerð. 74% vóru inni eina ferð og 26% vóru inni tvær ferðir ella oftari, hettar er ein minking í mun til 2013 tá 30% vóru inni tvær ferðir ella oftari. Í hesum sambandi kann viðmerkjast, at talan ikki er um nakra veruliga viðgerð fyri tey, sum koma fjórðu ferð ella oftari; heldur er talan um avrúsing í nakrar dagar.

Í 2014 fingu 112 ymisk fólk viðgerð í mun til 164 árið fyri. Hetta er bæði innleggingar og ambulant, og her eru tey, ið Blákrossheimið hevur havt samband við fleiri ferðir í árinum, bara tald eina ferð. Til og við 2010 eru ambulantar viðgerðir skrásettar sum nýggj í viðgerð. Í samband við broytingar í viðgerðini 2011, er hátturin til skrásetingar broyttur soleiðis, at bara tey, sum ikki fyrr hava verið innløgd á Blákrossheimið, verða skrásett sum nýggj í viðgerð. Umframt tey 23, ið ikki hava verið innløgd fyrr, hava 16 fingið ambulanta viðgerð. Tað vil siga, at soleiðis sum skrásett hevur verið fyrr, eru 39, sum ikki hava fingið viðgerð áður.

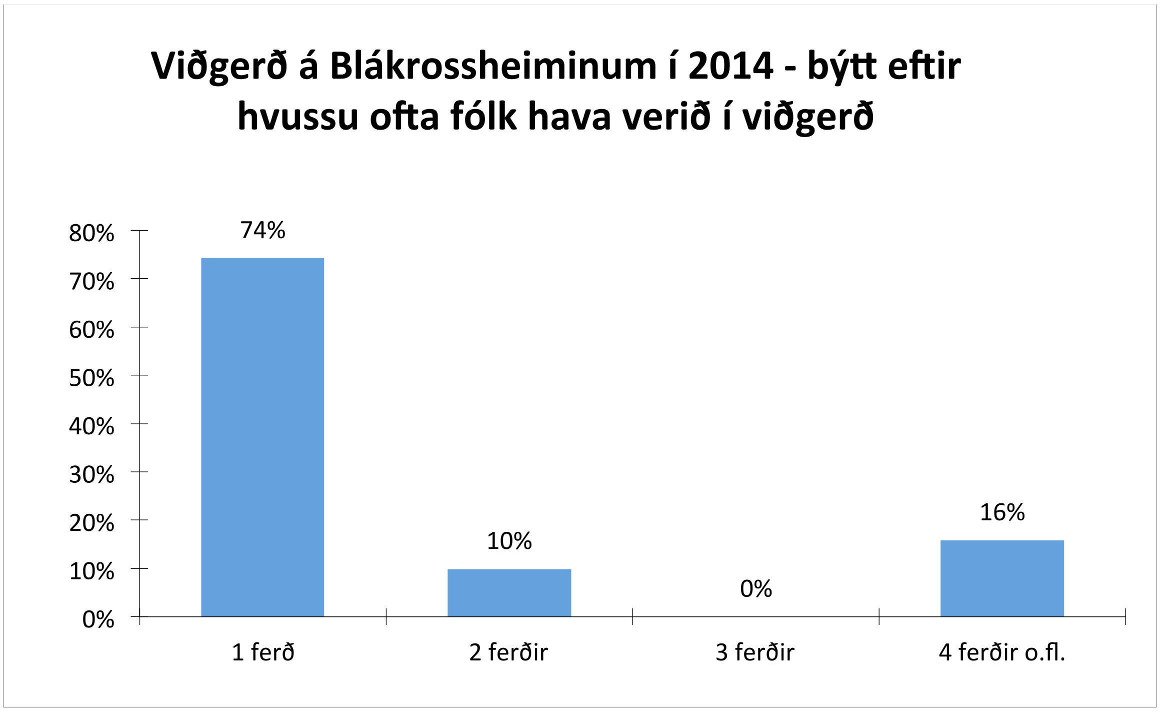

Samanborið við tølini undanfarin ár sæst, at hetta er ein minking í sambandi við innleggingar í mun til 2013 og meta vit at hettar kann koma av at Blákrossheiminum varð stongt í 9 vikur vegna summarfrí og flyting av virkseminum frá Tórshavn til Nes.

Ambulant viðgerð

Blákrossheimið hevur, sum liður í viðgerðini, tilboð um ambulanta viðgerð og eftirviðgerð á ymiskum økjum. Tað eru nakrir brúkarar, ið ynskja hendan møguleikan, ið hóskar betur til familju- og arbeiðslív teirra.

Í samband við ung upp til 18 ár, sum vaksa upp í umhvørvi, har rúsdrekka og rúsevni eru ein partur av gerandisdegnum, hava vit seinastu fýra árini víst til sjálvhjálparbólkar fyri ung í aldrinum 8 til 17 ár, sum fyribyrgingararbeiði hjá Bláa Krossi Føroya hevur.

Vit hava í 2014 havt 6 familjulimir til ambulanta viðgerð og hetta er fult í tráð við okkara hugsan, at rúsmisnýtsla ávirkar alt húskið. Hetta eru færri enn í 2013, tá ið 11 avvarðandi vóru í ambulantari viðgerð.
Tveir eftirviðgerðarbólkar eru virknir, har fundir eru hvørja viku. Vit hava ætlanir um at økja hesar bólkar upp til 5 í 2015.

Familjuráðgeving

Royndirnar vísa, at tað er sera týdningarmikið at taka familjuna við í sambandi við viðgerð fyri misnýtslu av rúsandi evnum, tí tá eru vit við til at broyta neiliga familjustrukturin, og harvið geva vit uppvaksandi ættarliðinum betri kor.
Blákrossheimið setti á várið 2014 ein familjuráðgeva, hetta er eitt nýtt starv innan virksemið hjá Blákrossheiminum og varð hettar møguligt eftir at Blákrossheimið fekk meiri játtan til tess.

Blákrossheimið hevur seinastu árini miðvíst arbeitt við tilboði til familju hjá misnýtarum. Vit høvdu fyrsta skeiðið í januar 2006. Síðan tá hava millum tvey og fýra familjuskeið verið hvørt árið. Í 2014 var eitt familjuskeið, har 11 fólk luttóku.

Skeiðið fyri familjuna er eitt heildartilboð, har byrjað verður við trimum fylgjandi skeiðsdøgum. Ein mánað seinni verður fylgt upp við einum skeiðskvøldi, og tveir mánaðir seinni við enn einum skeiðskvøldi. At enda verða luttakararnir innkallaðir ½ ár aftaná at tey møttust fyrstu ferð. Eftir hetta kunnu luttakarar halda fram í einum sjálvhjálparbólki. Vit hava frá 2011 roynt at broytt tað soleiðis, at skeiðið verður partvís lagt um vikuskiftið og um kvøldið. Hetta sær út til at vera væl dámt.
Nakrir sjálvarhjálparbólkar fyri familjur eru sprotnir burtur úr skeiðunum, og halda hesi sjálv sambandið sínámillum.

Ymisk hagtøl frá Blákrossheiminum

Heiti	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Tal av fólki, ið hava fingið viðgerð	175	198	182	159	179	155
Ymisk fólk í rúsviðgerð	126	143	136	147	164	112
Nýggj fólk í rúsviðgerð	59	72	(53)	(58)	(43)	(39)
Tal av innleggingum			116	112	122	109
Nýggj fólk innløgd í rúsviðgerð			22	23	27	23
Nýggj fólk í ambulantari viðgerð					16	16
Tal av ambulantum í rúsviðgerð	19	44	31	35	42	40
Tal av familju í amb. viðgerð			36	12	8	6
Røktardagar í alt	4742	4675	3300	3702	3194	3315
Røktardagar miðal	27	23,6	28,5	33	26,2	30,4
Miðal búfólk pr. dag	14,4	14,1	11	11,5	10,2	11
Menn	82%	75%	74%	72%	80%	80%
Kvinnur	18%	25%	26%	28%	20%	20%
Miðalaldur	43 ár	43 ár	45 ár	44 ár	47 ár	47ár
Luttakarar á familjuskeiði	29	12	21	13	15	11

Frágreiðing til tølini:

Tal av fólki, ið hava fingið viðgerð: Øll tey, ið hava verið í sambandi við Blákrossheimið og viðgerðarar har. Tey, ið hava verið í viðgerð fleiri ferðir, eru tald eina ferð fyri hvørja ferð. Við í hesum talinum eru "Tal av innleggingum", "Tal av ambulantum í rúsviðgerð" og "Tal av avvarðandi í amb. viðgerð".

Ymisk fólk í viðgerð: Tal fyri, hvussu nógv ymisk fólk hava fingið viðgerð á Blákrossheiminum, bæði sum innlegging og ambulant.

Nýggj fólk til viðgerð: Bæði tey, ið hava fingið viðgerð ambulant, og tey, ið hava verið innløgd á Blákrossheiminum, men eru ikki skrásett fyrr. Hesin bólkurin er nú býttur sundur og lagdur í "Nýggj fólk innløgd í rúsviðgerð" og "Nýggj fólk í ambulantari viðgerð", og tískil stendur talið í klombrum.

Tal av innleggingum: Tal av fólki, ið hava verið innløgd til viðgerð á Blákrossheiminum. Hetta er eitt samlað tal fyri innleggingar, t.v.s. at hædd ikki er tikin fyri, at onkur hevur verið innlagdur fleiri ferðir.

Nýggj fólk innløgd í rúsviðgerð: Tal av fólki, ið ikki hava verið innløgd á Blákrossheimið til viðgerð fyrr.

Nýggj fólk í ambulantari viðgerð: Tal av fólki, ið ikki hava verið fyrr í viðgerð á Blákrossheimið.

Tal av ambulantum í rúsviðgerð: Hvussu nógv hava fingið viðgerð ambulant.

Tal av familjulimum í amb. viðgerð: Hvussu nógvir familjulimir hava fingið ambulanta hjálp á Blákrossheiminum.

Framtíðarútlit

Í september mánaði 2012 undirskrivaði Blái Krossur Føroya sáttmála um at byggja nýggjan bygning til at húsa viðgerðini hjá Blákrossheiminum. Byrjað varð at byggja í januar mánaði 2013. Móttøka í nýggju hølunum varð tann 19. September 2014, og fyrstu viðskiftafólkini komu inn á heimið 30 sept. 2014.

Arbeiðið við at lýsa okkara virðis- og virkisgrundarlag er liðugt, og vit eru farin undir at lýsa innihaldið nágreiniliga í viðgerðarpørtunum. Arbeiðið við at fáa eina skipaða eftirmeting av viðgerðini er í gongd. Við skipaðari eftirmeting verður støðugt bøtt um viðgerðina, og verða vit soleiðis betri til, at málrætta viðgerðina til hvønn einstakan, og tí eru vit eisini byrja at gera eina effektkanning av viðgerðini á Blákrossheiminum. Kanningin byrjaði 14. november í 2014, og er ætlanin at hon skal halda áfram í 2 ár. Í 2017 er ætlanin at hava úrslit og útgreiningar av kanningini klárt.

Blákrossheimið og Heilsumálaráðið hava undirskrivað mál- og avrikssáttmála á hvørjum ári, og arbeitt verður eftir hesum málum.

Vinaliga og við vón um framhaldandi gott samstarv
Nes, tann 23.03.2015

Olga Magnussen
leiðari